

ЛЕКСИЧНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖ. РОУЛІНГ "ГАРРІ ПОТТЕР І ОРДЕН ФЕНІКСУ")

Лебедєва Г.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»
61070, м. Харків, вул. Чкалова, 17, тел.:(057) 3151131
e-mail:khai@khai.edu

Авторські новоутворення завжди були цікавим об'єктом досліджень, оскільки явище okazionalnosti є достатньо аномальним і суперечливим. З кожним роком лексичний рівень мови збагачується новими словами. Чи то новими технічними термінами, що пов'язані з новими винаходами, чи то дивними, незвичними словами та їх формами у художній літературі.

В нашій роботі ми розглядаємо okazionalizm як об'єкт дослідження у лінгвістиці, як об'єкт змістового сприйняття і як об'єкт перекладу. Отже, для проведення цього дослідження ми використали 250 лексичних одиниць, вилучених з твору англійської письменниці Джоан Кетлінг Роулінг «Гаррі Поттер и Орден Феникса» («Harry Potter and the Order of the Phoenix»). Семантика okazionalizmів та способи їх перекладу стали предметом нашого дослідження.

Okazionalizmi (від лат. occasionalis – випадковий) – слова, що утворюються за наявними в мові моделями, але не використовуються в загальноживаному словнику. Okazionalizmi мають індивідуальний характер, вживаються тільки в умовах певного контексту, який дає змогу розкрити їхнє значення.

Повертаючись до предмету нашого дослідження, слід згадати головні способи перекладу okazionalizmів. Отже, виділяють такі способи:

1) Транскрипція або транслітерація. При застосуванні цих способів перекладу відбувається акт запозичення звукової (транскрипція) або графічної (транслітерація) оболонки слова разом зі значенням із мови оригіналу до мови перекладу.

2) Калькування. Калькування як метод створення еквіваленту схожий на буквальный переклад. Перевагою цього методу є стислість і нескладність отриманого еквіваленту.

3) Описові еквіваленти. Цей метод полягає у переданні значення англійського слова за допомогою більш-менш розповсюдженого пояснення.

Практична мета нашої роботи полягала в аналізі лексичних одиниць за тематичним показником та за типом перекладу. Отже, за результатами семантичного аналізу було виділено такі групи: 1) Магічні тварини та рослини (Magical Creatures). Наприклад: *knarl* – *нарл*, *Umbugular Slashkilter* – *Чертохолопий Головосек* (12%); 2) Імена та прізвиська (Names and Nicknames). Наприклад: *Hedwig* – *Букля*, *Scabbers* – *Короста* (12%); 3) Заклинання (Spells) – найбільша група. Наприклад: *Expecto Patronum* – *Експекто патронум*,

Invisibility Spell – чары невидимости (24%); 4) Приміщення та організації (Places and Organizations). Наприклад: Azkaban – Азкабан, Gringotts – Гринготтс (11%); 5) Зілля (Potions). Наприклад: Invigoration Draught – Животворящий эликсир, Polyjuice Potion – Обратное зелье (5%); 6) Магічні речі (Magical things). Наприклад: Howler – громовещатель, Invisibility Cloak – мантія-невидимка (16%); 7) Їжа (Food). Наприклад: Honeyduke – Сладкое королевство, Nosebleed Nougat – Кровопролитные конфеты (6%); 8) Газети та журнали (Newspapers and Magazines). Наприклад: Sunday Prophet – Воскресный пророк, The Quibbler – Придира (2%); 9) Гроші (Money). Наприклад: Knuts – кнаты, Sickles – сикли (1%); 10) Транспортні засоби (Transport). Наприклад: Floo Network – Сеть летучего пороха, Hogwarts Express – Хогвартс-экспресс (1%); 11) Події (Events). Наприклад: Triwizard Tournament – Турнир трех волшебников, Yule Ball – Святочный бал (1%); 12) Факультети Хогвартсу (Hogwarts Houses). Наприклад: Hufflepuff – Пуффендуй, Slytherin – Слизерин (2%); 13) Люди та їх сфера діяльності (People and Their Occupation). Наприклад: Muggles – маглы, Occlumens – окклюменист (5%); 14) Інше (Else). Наприклад: Order of the Phoenix – Орден Феникса, Quidditch – квиддич (2%).

Залежно від типу перекладу ми розподілили усі оказіоналізми між наступними групами: 1) Транскрипція. Наприклад: *Muggles – маглы, Occlumens – окклюменция (5%); 2) Транслітерація. Наприклад: Expelliarmus – Экспеллиармус, Finite – Финита (15%); 3) Калькування – найбільша група. Наприклад: Invisibility Cloak – мантія-невидимка, Mudblood – грязнокровка (39%); 4) Описові еквіваленти. Наприклад: Curse-Breaker – Ликвидатор заклятий, Dark Detector – Детектор Темных сил (27%); 5) Змішаний тип. Наприклад: Unspeakables – Невыразимцы, Veritaserum – сыворотка правды (14%); 6) Дослівний переклад. Наприклад: Death Eater – Пожиратель смерти, Devil's Snare – дьявольские силки.*

Проведене нами дослідження може слугувати підґрунтям для подальших досліджень у цьому напрямку та використовуватися на заняттях з практики перекладу як ілюстративний матеріал.